

ETICKÝ KÓDEX ASOCIÁCIE SLOVENSKÝCH ARTETERAPEUTOV

Jún 2019

Definícia arteterapie podľa Asociácie slovenských arteterapeutov (ďalej len ASA)

Arteterapia využíva prvky psychoterapie prostredníctvom rôznych foriem umenia ako spôsob komunikácie. Zmyslové podnety v nej slúžia ako prostriedok sebauvedenia. Cieľom arteterapeutov je naštartovať u človeka sebaliečebný proces a umožniť mu objaviť spôsob vyjadrenia emócií, psychických procesov a vzťahov, ktoré nie je vždy možné vyjadriť slovne. Zároveň umožňuje ako poznať vlastný potenciál a zvýšiť sebauvedenie, sebaopoznanie a podporovať rast osobnosti.

Význam etického kódexu

Tento kódex je súborom pravidiel, ktorými majú povinnosť sa riadiť všetci registrovaní arteterapeuti v ASA, a ktorý im pri vykonávaní arteterapeutickej činnosti pomáha, aby bol zachovaný vysoký štandard profesionality poskytovaných arteterapeutických služieb a aby z nich mali klienti čo najväčší úžitok. Slúži na ochranu klienta pred poškodením v dôsledku nevhodne použitého postupu zo strany arteterapeuta/ky. Tiež je podkladom pri riešení sporných otázok vzniknutých vo vzťahu arteterapeut/tka – klient, resp. arteterapeut/tka a iný odborný pracovník. Záväzná prihlásenie sa k dodržiavaniu etických noriem je dôležitou podmienkou dôveryhodnosti arteterapeuta/ky, ako aj celej odbornej obce. Príslušníci iných profesií a radoví občania môžu do asociácie vstúpiť ako sympatizanti ASA a tento etický kódex pre nich nie je záväzný.

I. Všeobecné zásady

Arteterapeut/tka je povinný poznať zákony a záväzné predpisy platné pre výkon jeho povolania a dodržiavať ich.

II. Zodpovednosť voči klientovi

1. Arteterapeutický vzťah je dialogickým vzťahom založenom na dôvere a vzájomnej informovanosti o očakávaníach zo strany klienta a možnostiach a limitáciách arteterapie zo strany arteterapeuta/ky.
2. Arteterapeut/tka v rámci svojej odbornosti sa snaží o čo najlepší prospech svojho klienta, ktorý vyhľadal jeho pomoc, pričom rešpektuje jeho práva a arteterapeutickú činnosť vykonáva v súlade s aktuálnym stavom dostupného odborného poznania.

3. Arteterapeut/ka je povinný, zrozumiteľne informovať klienta alebo jeho zákonného zástupcu o povahe problému, o plánovaných odborných postupoch, o prognóze a ďalších dôležitých okolnostiach, s ohľadom na stav klienta a do takej miery, že sa to nestane prekážkou pre prácu s klientom.
4. Arteterapeut/ka je pri vstupe klienta do arteterapie povinný poskytnúť klientovi informácie o jeho právach, rolách, očakávaniach a obmedzeniach v procese arteterapie.
5. Arteterapeut/ka má právo odmietnuť starostlivosť o klienta z odborných, pracovných alebo osobných dôvodov. V prípade, že klienta odmietne, navrhne mu inú formu starostlivosti.
6. Na začiatku poskytovania služieb arteterapeut/ka uvedie výšku poplatku za tieto služby. Arteterapeuti sa nesmú usilovať získať významný finančný alebo materiálny prospech od tých, ktorí využívajú ich služby, nad rámec toho, čo bolo dohodnuté písomnou alebo ústnou formou ani prijať takýto prospech za služby, ktoré sú odmeňované platom.
7. Arteterapeut/ka je po celú dobu trvania terapeutického vzťahu zodpovedný za udržanie jasných hraníc rolí.
8. Arteterapeut/ka poskytuje odborné služby osobe, ktorá je v terapeutickú starostlivosť u iného odborníka iba po vzájomnej dohode s týmto odborníkom, alebo po ukončení starostlivosti u neho.
9. Členovia ASA sú svojim klientom povinní poskytnúť čo najkonzistentnejšiu starostlivosť, byť asertívni v úsilí, udržiavať s nimi kontakt v priebehu terapie a vykonať všetko potrebné, aby pripravili klienta na ukončenie terapie.
10. Pokiaľ musí arteterapeut/ka z určitého dôvodu prerušiť odbornú starostlivosť, je povinný v rámci svojich možností byť klientovi nápomocný v zabezpečení ďalšej starostlivosti.

III. Odborná kompetencia

1. Počas svojho profesionálneho života je člen ASA povinný držať sa tohto etického kódexu.
2. Arteterapeut/ka, ktorý vykonáva svoje povolanie je povinný sa ďalej odborne vzdelávať, aby bol spôsobilý svoje služby poskytovať kvalifikovane. Prostredníctvom vzdelávacích aktivít a odbornej praxe sleduje najnovší vývoj vo svojom obore, aj v príbuzných odboroch, ktoré súvisia s jeho povolaním.
3. Arteterapeut/ka má rozpoznať hranice svojich odborných schopností a poskytovať svoje služby do takej miery, do akej ho k tomu oprávňuje jeho vzdelanie, výcvik a skúsenosti. Uvedomuje si a zachováva obmedzenia arteterapeutických služieb, identifikuje a odstraňuje vplyvy, ktoré môžu tento proces narušiť alebo spochybníť. Neposkytuje také výkony alebo postupy, ktoré sú mimo oblasť jeho praxe, skúseností, výcviku a vzdelania. Arteterapeut/ka rozlišuje hranice vlastnej kompetencie a nevykonáva žiadnu formu terapeutickú činnosť, na ktorú nemá zodpovedajúcu prípravu a kvalifikáciu. Pokiaľ jeho kvalifikácia nie je dostatočná alebo z nejakého dôvodu nie je schopný alebo ochotný poskytnúť odbornú pomoc, odporučí klienta do starostlivosti iného odborníka, ktorý má primeranú kvalifikáciu a právomoc.

4. Arteterapeut/ka koná v rámci odbornosti tak, aby všetko terapeutické úsilie bolo smerované k prospechu klienta. Pričom základnou zásadou je nepoškodiť klienta.
5. Členovia ASA sú povinní monitorovať vlastné odborné schopnosti prostredníctvom pravidelnej supervízie.
6. V prípade, že by osobný alebo vnútorný problém prípadne vonkajší konflikt arteterapeuta/tky mohol narušiť alebo inak ovplyvniť jeho pracovný výkon či klinický úsudok, arteterapeut/ka vyhľadá zodpovedajúcu odbornú konzultáciu (supervíziu) alebo terapeutickú pomoc. Arteterapeut/ka nevykonáva odbornú činnosť, keď je jeho fyzický alebo psychický stav v dôsledku napr. konzumácie alkoholu, liekov, omamných, psychotropných látok a prípravkov alebo ochorenia či osobného stresu takého, že jeho schopnosti alebo profesionálny úsudok môžu byť narušené.
7. Arteterapeut/ka nevstupuje so svojimi klientmi, študentmi, asistentmi, stážistami a osobami v supervízii do paralelných vzťahov, zvlášť, pokiaľ by hrozilo zneužitie nadriadenej pozície. Je neetické, aby inštruktor či supervízor bol terapeutom študentovi alebo osobe v supervízii počas terapeutického vzťahu alebo do dvoch rokov po jeho ukončení. Je neprípustné požičiavanie peňazí od klienta, spoločné podnikateľské aktivity, udržiavanie blízkeho osobného kontaktu alebo sexuálneho vzťahu s klientom a pod.
8. Arteterapeut/ka nevyužíva svoje profesné vzťahy na presadzovanie vlastných záujmov.
9. Arteterapeut/ka si ako učiteľ, supervízor a výskumný pracovník udržuje vysoký štandard vzdelávania. Pri vyučovaní študentov používa najnovšie a vedecky podložené informácie s cieľom podporovať profesný rast svojich študentov a zverencov.
10. Arteterapeut/ka je povinný zabrániť zneužitiu arteterapeutických metód alebo ich zverejneniu tam, kde by mohlo dôjsť k ich používaniu bez odborných predpokladov, mimo miest pre výcvik a odborné vzdelávanie.
11. Používanie, publikovanie (vrátane šírenia na internete / sociálnych sieťach) špecifických arteterapeutických autorských techník, testov alebo etúd a ich výstupov, môže byť zverejnené len so súhlasom autora a s uvedením ich zdroja alebo ich autorstva.

IV. Dôveryhodnosť

1. Arteterapeut/ka nesmie žiadnym spôsobom zneužívať vo vzťahu ku klientovi jeho dôveru. Členovia ASA by mali klientom pomôcť porozumieť svojim možnostiam pri vykonávaní vlastných rozhodnutí a plne rešpektovať ich voľbu.
2. Arteterapeut/ka rešpektuje a chráni dôverné informácie získané v priebehu arteterapeutickej práce z rozhovoru alebo výtvarného prejavu klienta. Uverejnenie či reprodukcia obsahu arteterapeutického sedenia (rozhovor a výtvarný prejav) je možné v odôvodnených prípadoch (výučba, výskum) iba s písomným povolením klienta.
4. Arteterapeut/ka poskytuje svoje služby v prostredí, ktoré chráni súkromie a dôvernosť klienta.

3. Vo výnimočných prípadoch, keď je odôvodnený predpoklad narušenia záujmov alebo bezpečnosti účastníkov služieb alebo tretích osôb, ktoré môžu byť poškodené účastníkovým správaním, urobí arteterapeut/ka také kroky, ktoré považuje za nevyhnutné, vrátane informovania oprávnených tretích osôb bez predchádzajúceho súhlasu účastníkov.

4. Arteterapeut/ka iným odborníkom poskytuje (odosiela) personálne identifikovateľné informácie iba po vyjadrení súhlasu tých, ktorých sa tieto údaje týkajú (vždy v najlepšom záujme účastníkov služieb alebo výskumu a podľa zákona) s výnimkou, keď pracujú v tíme alebo spolupracujú s inými psychológmi, resp. inými odborníkmi.

5. Pokiaľ je klient neplnoletý, akékoľvek informácie alebo súhlas potrebný v rámci terapeuticko-nej dohody poskytuje terapeut zákonnému zástupcovi. Arteterapeut/ka zároveň vykoná všetky opatrenia, ktoré sú potrebné pre zachovanie dôveryhodnosti svojho vzťahu s neplnoletým klientom a vyvaruje sa poskytnutiu takých informácií, ktoré by zo strany zákonného zástupcu mohli negatívne ovplyvniť priebeh liečby.

6. Pri organizovaní výstav klientov smie arteterapeut/ka na pranie klienta prezentovať jeho artefakty s uvedením mena, po dohode s klientom je možné doplniť svoj alebo jeho komentár k dielu. V oboch prípadoch je potrebný písomný súhlas klienta, resp. jeho zákonného zástupcu.

7. Všetky audio, video alebo fotografické záznamy účastníkov služieb alebo výskumu (s výnimkou záznamov verejných vystúpení) arteterapeut/ka uskutočňuje len so súhlasom tých, ktorých sa to týka, a to len v priamej súvislosti s poskytovanou službou alebo výskumom. Rovnaká podmienka platí aj pre následné použitie týchto záznamov.

V. Zodpovednosť voči účastníkom výskumu

Terapeutická činnosť je schopná stále účinnejšie zasahovať v prospech zdravia a je sama o sebe otvorená preskúvaniu nových možností. Tie sú výsledkom stálej a progresívnej výskumnej a experimentálnej činnosti, ktorá tak smeruje k dosiahnutiu nových terapeutických možností.

1. Výskumný pracovník rešpektuje dôstojnosť účastníkov výskumu a chráni ich, aby výskum na nich nemal negatívny dopad.

2. Výskumný pracovník pozná zákony, predpisy a profesné štandardy regulujúce realizáciu výskumu.

3. Poznatky získané v súvislosti s výkonom arteterapie je možné použiť pre vedecký článok či štúdiu bez súhlasu klienta len tam, kde je zabezpečená úplná a spoľahlivá anonymita.

4. Potenciálny účastník výskumu musí byť zrozumiteľne informovaný o postupoch a metódach výskumu, o jeho cieľoch a vlastnom podiele vo výskume, vrátane obsahu a rozsahu a o jeho eventuálnom riziku, aby mohol dať alebo odmietnuť súhlas s plným vedomím a slobodou.

5. Na ilustračnom materiáli sa zásadne neuvádzajú mená alebo iniciály účastníkov výskumu.

6. Pokiaľ je výskum v súlade s etickou normou, arteterapeut/tka by mal umožniť inému výskumníkovi prístup k potrebným dátam.

VI. Členstvo

1. Jedine osoby, ktoré spĺňajú kritéria členstva stanovené v stanovách ASA sú oprávnení používať titul registrovaného arteterapeuta/tky a sú spôsobilí na plné členstvo v asociácii.
2. Členstvo v asociácii môže byť ukončené vo vzťahu ku ktorémukoľvek členovi v prípade, že:
 - a) poruší tento Etický Kódex.
 - b) je usvedčený zo zločinu majúceho dopad na jeho spôsobilosť vykonávať terapeutickú činnosť.
 - c) bola jeho registrácia pozastavená alebo zrušená.
 - d) je vylúčený alebo potrestaný inou odbornou organizáciou.

VII. Osobné správanie a kolegiálnosť

Arteterapeuti sa správajú a vystupujú tak, aby nepoškodili záujmy účastníkov svojich služieb a nenarušili dôveru verejnosti voči arteterapii ako profesii, voči arteterapeutickej obci, ani voči vlastným schopnostiam zodpovedne vykonávať svoje profesionálne povinnosti.

Voči ostatným arteterapeutom i nečlenom asociácie vystupujú v duchu zásad profesionálnej kolegiálnosti. Sú povinní správať sa voči nim zdvorilo a korektne a zdržať sa akýchkoľvek útokov (ústnych, písomných, či nepriamych) voči nim alebo zneváženia ich profesionálnej spôsobilosti. Ak nadobudnú odôvodnené podozrenie z neprimeraného profesionálneho prístupu kolegu, sú povinní ho na to vhodným spôsobom upozorniť. Ak nedôjde k náprave, obrátia sa na Výkonný výbor asociácie.